

اطلاعات در باب برنامه سخنرانی‌ها را می‌توانید در سایت انجمن به نشانی زیر بیابید.

www.irlogic.org

شورای علمی دومین همایش سالانه‌ی انجمن منطق ایران:

- محمد اردشیر (دانشگاه صنعتی شریف)
- مسعود پورمهدیان (دانشگاه صنعتی امیرکبیر و پژوهشگاه دانش‌های بنیادی)
- ضیاء موحد (موسسه‌ی پژوهشی حکمت و فلسفه ایران)

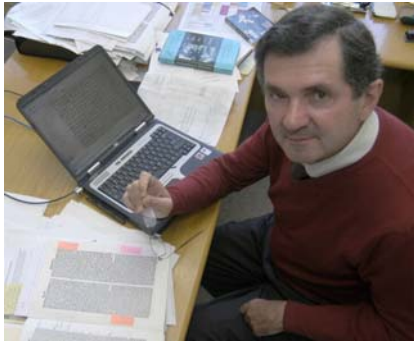
سخنران‌های مدعو:

- اسفندیار اسلامی (دانشگاه شهید باهنر کرمان)
- معرفی منطق جبری جامع
- سیدمحمد باقری (دانشگاه تربیت مدرس تهران)
- منطق پیوسته و پارک‌های آن
- مهرنوش صدرزاده (دانشگاه کوئین مری انگلستان)
- سید نصرالله موسویان (پژوهشگاه دانش‌های بنیادی)

Linear Algebraic Logic for Natural Language
Originalism, Concepts, Contents, and beliefs

پل تام و منطق سینوی

اسد الله فلاحی
مؤسسه‌ی پژوهشی حکمت و فلسفه‌ی ایران

پل تام (Paul Thom) متولد ۱۰ ژوئن ۱۹۴۲ در سیدنی استرالیا است.

دومین همایش سالانه‌ی انجمن منطق ایران

انجمن منطق ایران دومین سمینار سالانه‌ی خود را، با همکاری گروه ریاضی پژوهشگاه دانش‌های بنیادی، در ۲۵ و ۲۶ آذر ۱۳۹۳ در دانشکده ریاضی، آمار و علوم کامپیوتر دانشگاه تهران برگزار می‌کند.

حوزه‌های پژوهشی: منطق ریاضی، منطق فلسفی، فلسفه‌ی منطق، منطق ارسطویی، تاریخ منطق، منطق و علوم کامپیوتر، منطق و روش‌شناسی و آموزش منطق.

دومین همایش سالانه انجمن منطق ایران
2nd Annual Conference of Iranian Association for Logic

سخنرانان مدعو:
اسفندیار اسلامی (دانشگاه شهیدباهنر کرمان)
معرفی منطق جبری جامع
سید محمد باقری (دانشگاه تربیت مدرس)
نگاهی به منطق پیوسته و پارک‌های آن
مهرنوش صدرزاده (دانشگاه کوئین مری)
Linear Algebraic Semantics for Natural Language
سید نصرالله موسویان (پژوهشگاه دانش‌های بنیادی)
Originalism, Concepts, Contents, and Beliefs

مجموعه‌های همایش:
منطق ریاضی، منطق فلسفی
فلسفه منطق، منطق ارسطویی
تاریخ منطق، منطق و علوم کامپیوتر
منطق و روش‌شناسی، آموزش منطق

زمان: ۲۵ و ۲۶ آذر ماه ۱۳۹۳
مکان: دانشکده ریاضی، آمار و علوم کامپیوتر، دانشگاه تهران

دیر همایش! ضیاء موحد
مجلسه اردشیر - دانشگاه صنعتی شریف
کتابه فنی: مسعود پورمهدیان - پژوهشگاه دانش‌های بنیادی
ضیاء موحد - موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران

تحصیلات

او کارشناسی و کارشناسی ارشد فلسفه را با درجه ممتاز از دانشگاه سیدنی در سال‌های ۱۹۶۲ و ۱۹۶۴ و دکترای فلسفه خود را از دانشگاه آکسفورد در سال ۱۹۶۷ گرفته است. عنوان پایان نامه‌های او به ترتیب، چنین است: تعریف‌های استلزام، تباین محض (Proper Contrast) و استنتاج. تام هم اکنون عضو آکادمی علوم انسانی استرالیا است.

سمت‌های علمی

پل تام، در پنجاه سال گذشته، مدرس، مدیر گروه، رئیس دانشکده و استاد میهمان چندین دانشگاه بوده است که می‌توان موارد زیر را نام برد: دانشگاه سیدنی، دانشگاه ملی استرالیا، دانشگاه ملبورن، دانشگاه تمپل (فیلادلفیای آمریکا) و دانشگاه کراس جنوبی. او به مدت هشت سال مدیر گروه فلسفه در دانشگاه ملی استرالیا و ده سال رئیس دانشکده هنر در همان دانشگاه و سپس در دانشگاه کراس جنوبی بوده است.

تام در سال‌های ۲۰۰۷-۲۰۱۴ استاد افتخاری در مدرسه‌ی پژوهش‌های فلسفی و تاریخی در دانشگاه سیدنی و در سال‌های

تام صدمین مدال فدراسیون خدمت به جامعه استرالیا و علوم انسانی در بخش مطالعات فلسفه هنر را به خود اختصاص داده است.

علائق پژوهشی

پل تام در دو موضوع تخصص دارد: تاریخ منطق و فلسفه‌ی هنرهای نمایشی؛ و به موسیقی و تئاتر نیز علاقه مند است. او در سی سال گذشته ۷ کتاب در تاریخ منطق و ۳ کتاب در فلسفه‌ی هنر دارد. در ادامه، کتاب‌های تام را به همراه مقالات و سخنرانی‌های او در تاریخ منطق مرور می‌کنیم:

کتاب‌ها (تاریخ منطق)

۱۹۸۱ قیاس

۱۹۹۶ منطق ذات‌گرایی: تفسیری از قیاس‌های موجهاتی ارسطو

۲۰۰۳ سامانه‌های وجهی سده‌های میانه: دشواره‌ها و انگاره‌ها (= نظام‌های موجهاتی قرون وسطی: مسائل و مفاهیم)

۲۰۰۷ منطق و هستی‌شناسی در قیاس‌های رابرت کیل‌واردی (۱۲۱۵-۱۲۷۹)

۲۰۱۲ منطق تثلیث، آگوستین تا اکام

۲۰۱۳ تکمله‌ای بر فلسفه رابرت کیل‌واردی (به همراه هنریک لیگرلوند Henrik Lagerlund)

۲۰۱۳ کتاب مقولات ارسطو در سنت‌های بیزانسی، عربی و لاتین (به همراه استن اِبسن Sten Ebbesen, John Marenbon و جان مارنبون)

کتاب‌ها (فلسفه هنرهای نمایشی)

۱۹۹۳ برای مخاطب: فلسفه‌ای برای هنرهای نمایشی

۲۰۰۰ معناداری: نظریه‌ای درباره‌ی تفسیر

۲۰۰۷ موسیقی‌دان به مثابه‌ی مفسر

سخنرانی‌های یک‌سال گذشته (تاریخ منطق)

بخشی از سخنرانی‌های تازه‌ی تام درباره‌ی منطق سینوی عبارت‌اند از:

۱. ضرورت در منطق عربی (۴-۵ نوامبر

۲۰۱۴ = ۱۳-۱۴ آبان ۱۳۹۳)

همایش منطق عربی (دانشکده‌ی الهیات دانشگاه کمبریج)

۲. سمینارهای ماهانه درباره‌ی تحولات

مهم در دانش منطق از سوی

۱. ابن‌سینا، ویلیام اکام، منطق‌دانان پورت-روپال و برخی اندیشمندان آلمان قرن هجدهم و نوزدهم (نوامبر ۲۰۱۴ - فوریه‌ی ۲۰۱۵ = آبان - بهمن ۹۳)
۲. گزاره‌های با موضوع ممتنع (= قضایای ذهنیه) در منطق عربی (۸ اکتبر ۲۰۱۴ = ۱۶ مهر ۹۳) در دانشگاه پاریس - دیدرو (همایش بین‌المللی تاریخ علم و فلسفه عربی و اسلامی)
۳. نظریه‌ی عکس مستوی نزد خونجی (۳-۴ می ۲۰۱۴ = ۱۳-۱۴ اردیبهش ۹۳) همایش سالانه‌ی پروژه‌ی کمبریج - بوخوم درباره‌ی تاریخ منطق عربی (دانشگاه کمبریج)
۴. چهار سخنرانی در تاریخ منطق عربی و لاتینی (۲۰-۲۶ فوریه ۲۰۱۴) در Scuola normale superiore در شهر Pisa
۵. مدیریت کارگاه شرح‌های یونانی، عربی و لاتینی بر کتاب تحلیل ارسطو (۱۶ ژانویه‌ی ۲۰۱۴ = ۲۶ دی ۹۲)
۶. سخنرانی‌های دیگر تام در تاریخ منطق در جهان غرب در یک سال گذشته از این قرارند:

۱. سخنرانی در همایش منطق ارسطو و دیالکتیک (دانشگاه خرونینگن در خرونینگن هلند، ۲-۴ سپتامبر ۲۰۱۳ = ۱۱-۱۳ شهریور ۹۲)
۲. مدیریت کارگاه پژوهش‌های تازه بر تحلیل اول ارسطو (۱۵ ژانویه ۲۰۱۵ = ۲۵ دی ۹۳) در دانشگاه پاریس - دیدرو
۳. سخنرانی در همایش ایمان و تثلیث (شهر پراگ، ۱۹-۲۰ سپتامبر ۲۰۱۳ = ۲۸-۲۹ شهریور ۹۲)
۴. سخنرانی‌های ماهانه درباره‌ی نظریات استدلال در سنت ارسطویی (نوامبر ۲۰۱۳ - فوریه‌ی ۲۰۱۴ = آبان - بهمن ۹۲)
۵. تاریخ قیاس (۱۲-۱۸ ژوئن ۲۰۱۴ = ۲۲-۲۸ خرداد ۹۳) گردهم‌آیی نویسندگان کتاب راهنمای کمبریج برای منطق قرون وسطی (Cambridge Companion to Medieval Logic)
۶. نظم و معنا نزد رابرت کیل‌واردی (۲۷ مارس ۲۰۱۴ = ۷ فروردین ۹۳)

۷. همایش انجمن دانشجویان فلسفه در دانشگاه جنوا
۸. برنامه‌ی پژوهشی با عنوان بود و نمود: چشم‌اندازهای تاریخی و معاصر بر سنت ارسطویی (۱-۲ فوریه ۲۰۱۴ = ۱۲-۱۳ بهمن ۹۲)
۹. راجر بیکن و رابرت کیل‌واردی و روابط آنها با منطق و سمانتیک قرون وسطی در جامعه‌ی اروپایی (دانشگاه کمبریج)

تام و چند تحلیل از قضایای حقیقیه

دو مقاله‌ی تازه و چند سخنرانی اخیر پل تام درباره‌ی قضایای حقیقیه است. او چهار تفسیر کاملا متفاوت از قضایای حقیقیه در منطق جدید ارائه کرده است: یک تحلیل موجهاتی،

دو تحلیل مرتبه‌ی دوم و یک تحلیل منطق‌گزاره‌ای.

۷. برنامه‌ی پژوهشی با عنوان بود و نمود: چشم‌اندازهای تاریخی و معاصر بر سنت ارسطویی (۱-۲ فوریه ۲۰۱۴ = ۱۲-۱۳ بهمن ۹۲)

۸. راجر بیکن و رابرت کیل‌واردی و روابط آنها با منطق و سمانتیک قرون وسطی در جامعه‌ی اروپایی (دانشگاه کمبریج)

تام و چند تحلیل از قضایای حقیقیه

دو مقاله‌ی تازه و چند سخنرانی اخیر پل تام درباره‌ی قضایای حقیقیه است. او چهار تفسیر کاملا متفاوت از قضایای حقیقیه در منطق جدید ارائه کرده است: یک تحلیل موجهاتی،

دو مقاله‌ی نخست تام از قضایای حقیقیه (تحلیل موجهاتی)

در مقاله‌ی نخست که در سال ۲۰۰۸ منتشر شده، پل تام برای پاسخ به نزاعی که میان قدما و متأخران منطق قدیم بر سر منتج یا عقیم بودن قیاس‌هایی با دو مقدمه‌ی ممکن در گرفته بود صورت‌بندی تازه‌ای ارائه می‌دهد که بسیاری از دشواری‌ها را از سر راه برمی‌دارد. از ارسطو تا ابن‌سینا و فخر رازی همگی بر این باور بودند که دو گزاره‌ی ممکن می‌توانند در قیاس‌های ارسطویی با هم منتج یک نتیجه باشند اما افضل الدین خونجی و پیروانش مانند سراج الدین ارموی، اثیر الدین ابهری، نجم الدین کاتبی و بیشتر منطق‌دانان پسین تا روزگار معاصر همگی بر عقیم بودن چنین قیاس‌هایی پای می‌فشارند.

پل تام برای داوری میان قدما و متأخران دست به صورت‌بندی این گزاره‌ها می‌زند و دو تفسیر از موجهات ارسطویی ارائه می‌دهد: تفسیر بسیط (جهت حمل) (de re modality) و تفسیر مرکب (مرکب از جهت سور و جهت حمل) (de dicto/de re modality)

modality). او با این دو تفسیر نشان می‌دهد که سخن متأخران با تفسیر بسیط و سخن قدما با تفسیر مرکب سازگار است (Thom 2008 pp. 365-371). صورت‌بندی تام از این دو تفسیر چنین است:

تفسیر بسیط	تفسیر مرکب
$(J \subset B_M)$	$L(J \subset B_M)$
$(J \not\subset B_M)$	$M(J \not\subset B_M)$

هر ج ب است
بالامکان
برخی ج ب نیست
بالامکان

دو صورت‌بندی قضیه‌ی ممکنه

در این صورت‌بندی‌ها، دو حرف J و B برای موضوع و محمول و دو حرف L و M را برای جهت‌های ضرورت و امکان به کار رفته‌اند. نماد زیرمجموعه نیز به معنای متعارف آن است یعنی: «هر آنچه عضو موضوع است عضو محمول است». نگارنده‌ی این سطور، هم‌زمان و به طور مستقل صورت‌بندی مشابهی را برای گزاره‌های غیرموجهه نزد فخر رازی پیشنهاد داده است که معنای دو تفسیر تام را آشکارتر می‌کند. در این صورت‌بندی، دو تفسیر پل تام معادل قضایای خارجی و حقیقیه از آب درمی‌آیند (فلاحی ۱۳۸۶ ص ۵۲-۵۱):

خارجیه	حقیقیه
$\forall x(Ax \rightarrow Bx)$	$\Box \forall x(Ax \rightarrow Bx)$
$\forall x(Ax \rightarrow \sim Bx)$	$\Box \forall x(Ax \rightarrow \sim Bx)$
$\exists x(Ax \wedge Bx)$	$\Diamond \exists x(Ax \wedge Bx)$
$\exists x(Ax \wedge \sim Bx)$	$\Diamond \exists x(Ax \wedge \sim Bx)$

صورت‌بندی وجهی محصوره‌های خارجی و حقیقیه (فخر رازی و خونجی)

با افزودن جهت امکان به بخش محمولی قضایای حقیقیه، به صورت‌بندی تفسیر مرکب تام می‌رسیم که دو جهت سور و جهت حمل را با هم دارا هستند و از این رو، آنها را جهت مرکب نامیدیم. در منطق موجهات جدید به آسانی می‌توان نشان داد که دو گزاره‌ی ممکن، با تفسیر بسیط (= قضایای خارجی)، عقیم هستند و نتیجه‌ی مطلوب را به دست نمی‌دهند اما با تفسیر مرکب (= قضایای حقیقیه)، منتج هستند. این نشان می‌دهد قدما که دو ممکن را منتج می‌دانستند تفسیر مرکب و قضایای حقیقیه را در ذهن داشته‌اند و متأخران که دو ممکن را عقیم می‌دانند تفسیر بسیط و قضایای خارجی را.

بنا به اتفاق، نگارنده در مقاله‌ی دیگری نشان داده است که نزاع قدما و متأخران در

استنتاج از دو ممکن به تفسیر آنها از قضایا به صورت خارجی و حقیقیه برمی‌گردد (فلاحی ۱۳۸۸ و ۱۳۹۲). نگارنده هم چنین از این تحلیل در کتاب منطق خونجی در بحث عکس مستوی موجهات استفاده کرده است (همو ۱۳۹۲ ب ص ۳۰۱).

تحلیل نگارنده از قضایای حقیقیه نزد ابهری

نگارنده این سطور، در مقاله نخست خود، بر پایه‌ی اندیشه‌های اثیر الدین ابهری، تحلیل دیگری از قضایای حقیقیه ارائه کرده است که پل تام صورت‌بندی بسیار پیشرفته‌تری از آن را در مقاله‌ی دوم خود در سال ۲۰۱۰ پیش می‌نهد. ابهری در کتاب *تنزیل الافکار* نخست دیدگاه فخر رازی و افضل الدین خونجی درباره‌ی قضایای حقیقیه را شرح می‌دهد و بر آن سه ایراد وارد می‌کند و سپس با افزودن شرط «امکان موضوع» به تفسیر تازه‌ای از قضایای حقیقیه می‌رسد. صورت‌بندی نگارنده از این شرط امکان چنین است:

خارجیه	حقیقیه
$\forall x(Ax \rightarrow Bx) \wedge \exists xAx$	$\Box \forall x(Ax \rightarrow Bx) \wedge \Diamond \exists xAx$
$\forall x(Ax \rightarrow \sim Bx)$	$\Box \forall x(Ax \rightarrow \sim Bx)$
$\exists x(Ax \wedge Bx)$	$\Diamond \exists x(Ax \wedge Bx)$
$\exists x(Ax \wedge \sim Bx)$	$\Diamond \exists x(Ax \wedge \sim Bx) \vee \sim \Diamond \exists xAx$

صورت‌بندی وجهی محصوره‌های خارجی و حقیقیه (ابهری)

تحلیل دوم تام از قضایای حقیقیه (تحلیل مرتبه‌ی دوم)

پل تام در مقاله دوم خود که در سال ۲۰۱۰ منتشر شده است تفسیرهای فخر رازی و ابهری را به زبان منطق مرتبه‌ی دوم صورت‌بندی می‌کند. او تفسیر فخر رازی از قضایای حقیقیه را با سوره‌های مرتبه دوم و به شکل زیر فرمول‌بندی می‌کند:

$J^a B$	$=_{df} \forall D[(D \Rightarrow J) \supset (D \Rightarrow B)]$	هر ج ب است
$J^e B$	$=_{df} \forall D[(D \Rightarrow J) \supset (D \Rightarrow \sim B)]$	هیچ ج ب نیست
$J^i B$	$=_{df} \exists D[(D \Rightarrow J) \& (D \Rightarrow B)]$	بعضی ج ب است
$J^o B$	$=_{df} \exists D[(D \Rightarrow J) \& (D \Rightarrow \sim B)]$	بعضی ج ب نیست

گزاره‌های حقیقیه (تفسیر فخر رازی)

وی برای تفسیر ابهری، فرمول‌های زیر را پیشنهاد می‌دهد که امکان مقدم را به موجه‌ها می‌افزاید:

$J^a B$	$=_{df}$	$\forall D[(D \Rightarrow J) \supset (D \Rightarrow B)] \wedge \sim \exists D (J \Rightarrow D \wedge \sim D)$	هر ج ب است
$J^e B$	$=_{df}$	$\exists D[(D \Rightarrow J) \wedge (D \Rightarrow B)] \wedge \sim \exists D (J \Rightarrow D \wedge \sim D)$	بعضی ج ب است
$J^i B$	$=_{df}$	$\sim \exists D (J \Rightarrow D \wedge \sim D)$	بعضی ج ب نیست

گزاره‌های حقیقیه ابهری (تفسیر ابهری)

این تحلیل‌ها بسیار نو و ژرف هستند و امکان بررسی قضایای حقیقیه و خارجی و حتی ذهنیه در منطق سینوی را به پژوهندگان منطق تطبیقی می‌دهند. برای نمونه، خواجه نصیر الدین طوسی در کتاب *تعدیل المعیار فی نقد تنزیل الافکار* به هر دو تفسیر فخر رازی و ابهری می‌تازد و آنها را نادرست می‌داند. اما پل تام با صورت بندی نقدهای خواجه نصیر طوسی، این نقدها را نادرست می‌داند. نگارنده بر پایه‌ی همین تحلیل‌ها، در کتاب *منطق خونجی* صورت‌بندی‌های تازه‌ای برای قضایای خارجی پیشنهاد داده و میزان کامیابی آن را در واکاوی آنچه در ذهن منطق‌دانان پیرو ابن‌سینا می‌گذشته بررسی کرده است (فلاحی ۱۳۹۲، ص ۱۷۹-۱۹۹). با تغییراتی در صورت‌بندی‌های پل تام، می‌توان نشان داد که تحلیل موجهاتی و تحلیل مرتبه‌ی دوم معادل هستند اما صورت‌بندی مرتبه‌ی دوم امکاناتی

به دست می‌دهد که صورت‌بندی موجهاتی فاقد آن است.

تحلیل سوم تام از قضایای حقیقیه (تحلیل منطق گزاره‌ای)

پل تام در اردیبهشت سال جاری (۲۰۱۴م). در همایشی که در دانشگاه کمبریج برگزار شد پژوهش‌های تازه‌ی خود درباره‌ی گزاره‌های حقیقیه را (به ویژه، گزاره‌هایی که مقدم آنها ممتنع هستند) در یک سخنرانی، با عنوان «عکس مستوی نزد خونجی»، ارائه کرده که تا کنون منتشر نشده است. آنچه در اینجا می‌آید برداشت‌های نویسنده از پی دی اف پاورپوینتی است که تام ارائه کرده است.

در این سخنرانی، تام دو تفسیر تازه از قضایای حقیقیه بر پایه گفته‌های خونجی ارائه می‌کند: ۱. قضایای حقیقیه اصولاً درباره افراد نیستند بلکه درباره «مفاهیم» هستند (تفسیر منطق گزاره‌ای و فاقد سور). ۲. قضایای حقیقیه درباره «افراد به معنای عام آن» هستند که شامل افراد موجود و معدوم و ممکن و ممتنع می‌شود (تفسیر مرتبه‌ی دوم).

در تفسیر منطق گزاره‌ای، ایجاب کلی و سلب کلی، به ترتیب، به معنای «استلزام» و «تضاد» (= «ناسازگاری») میان موضوع و محمول هستند و سلب جزئی و ایجاب جزئی،

نیز به ترتیب، به معنای «عدم استلزام» و «عدم تضاد» (= سازگاری). تام این قضایای حقیقیه را به صورت زیر فرمول بندی می‌کند:

$J^a B$	$=_{df}$	$(J \Rightarrow B)$	هر ج ب است
$J^e B$	$=_{df}$	$(J \Downarrow B)$	هیچ ج ب نیست
$J^i B$	$=_{df}$	$\sim (J \Downarrow B)$	بعضی ج ب است
$J^o B$	$=_{df}$	$\sim (J \Rightarrow B)$	بعضی ج ب نیست

گزاره‌های حقیقیه (تفسیر دوم)

این تفسیر یادآور تحلیل ضیاء موحد از سوره‌های شرطی سینوی است که آنها را شبه سور می‌نامید (موحد ۱۳۷۲ ص ۱۳ و ۱۳۸۲ ص ۱۸۳-۱۸۴) با این تفاوت که موحد شرطی‌ها را استلزام مادی می‌داند اما تام آنها را قوی‌تر از استلزام مادی می‌گیرد. تام برای نمادهای استلزام (\Rightarrow) و تضاد (\Downarrow) چهار اصل موضوع زیر را پیش می‌نهد:

$(B \Rightarrow B)$
$(J \Rightarrow B) \supset (J \Downarrow \sim B)$
$(J \Rightarrow B) \supset \forall x (Jx \supset Kx)$
$(J \Downarrow B) \supset \forall x (Jx \supset \sim Kx)$

(در فایل کتاب در دسترس نگارنده، در اصل دوم، نماد \sim موجود نیست که به نظر می‌رسد خطای تایپی باشد).

به نظر می‌رسد که این چهار اصل به تنهایی نمی‌توانند سمانتیک «استلزام» و

«ناسازگاری» را به صورت دقیق بیان کنند زیرا استلزام اکید، استلزام ربطی، استلزام اکید ربطی و بسیاری از استلزام‌های دیگری که در منطق جدید شناسایی شده‌اند همگی می‌توانند این اصول را صادق کنند. از این رو، به نظر می‌رسد که اصل‌های دیگری نیز باید به این مجموعه افزوده شود و یا سمانتیک دقیقی برای نمادهای جدید ارائه گردد تا سازگاری نظام خونجی اثبات شود، هدفی که تام در پی آن است. اهمیت این مسئله از این رواست که خونجی قضایای حقیقیه با موضوعات ممتنع را در دستور کار قرار داده است و بحث از امور ممتنع همواره امکان به تناقض کشاندن بحث را دارد مگر آنکه سمانتیک دقیقی ارائه شود که تناقض را تنها در سطح جهان و سمانتیک نگاه دارد و از رسیدن آن به سطح زبان و نحو و برهان پیش‌گیری کند. اهمیت دیگر مسئله این است که قواعد «تداخل»، «تضاد» و «تحت تضاد» و دیگر قواعد منطق قدیم به کمک اصل موضوع‌های یاد شده قابل اثبات نیست و این نشانگر نیازمندی به اصول موضوعه جدید است.

تحلیل چهارم تام از قضایای حقیقیه (تحلیل مرتبه‌ی دوم)

تام در تفسیر چهارم خود که موضوع گزاره‌های حقیقیه را نه مفاهیم بلکه افراد به معنای عام آن و شامل افراد موجود و ممکن و ممتنع می‌گیرد ایجاب کلی را چنین معنی می‌کند: ذاتی هست که همه افراد موضوع متصف به آن ذات هستند و آن ذات مستلزم وصف محمول است. سلب کلی نیز در این تفسیر چنین معنی می‌شود: ذاتی هست که همه افراد موضوع متصف به آن ذات هستند و آن ذات در تضاد با وصف محمول است. بنابراین، تام دو صورت بندی زیر را دوباره در منطق مرتبه دوم ارائه می‌دهد:

$J^a B$	$=_{\text{def}} \exists K [E_K \wedge \forall z (Jz \supset Kz) \wedge (K \Rightarrow B)]$	هر ج ب است
$J^i B$	$=_{\text{def}} \exists K [E_K \wedge \forall z (Jz \supset Kz) \wedge (K \Downarrow B)]$	بعضی ج ب است

در این صورت بندی، محمول مرتبه دوم E حرف نخست essence به معنی «ذات» است. متأسفانه در اینجا نیز تام اصول موضوعه‌ای برای این محمول ارائه نمی‌دهد و بدون چنین اصول موضوعه‌ای در حقیقت صورت بندی جدید کار چندانی از پیش نمی‌برد. برای دو نماد «استلزام» و «تضاد»، اما، تام تنها دو اصل موضوع سوم و چهارم پیش گفته

را می‌آورد و اصل سومی به این مضمون می‌افزاید که اگر [J به طور صوری سازگار باشد EZ JZ صادق است.

تام در این تحلیل، صورت بندی گزاره‌های جزئی را بیان نکرده است. می‌توان تصور کرد که صورت بندی آنها نقیض فرمول‌های بالا باشد. در این صورت، اثبات قواعد تداخل، تضاد، و تحت تضاد با دشواری‌های متعددی روبرو می‌شود.

تام و مقولات فارابی و ابن سینا

تام دو مقاله منتشر نشده درباره مقولات دارد که در یکی به فارابی و در دیگری به ابن سینا می‌پردازد.

فارابی در کتاب *الحروف*، دیدگاه‌های شارحان ارسطو (مانند اولمپیودوروس، سیمپلیسیوس، و دیگران) مبنی بر فروکاهش ده مقوله ارسطویی به دو، چهار، پنج، شش و هفت مقوله را آورده و همگی را رد می‌کند. تام در مقاله نخست خود، با ترسیم نمودارهای متعدد برای مقولات ارسطویی از دیدگاه شارحان به دفاع از نقدهای فارابی بر این تقسیم بندی‌ها می‌پردازد.

ابن سینا در کتاب *شفا*، دیدگاه رایج در تقسیم بندی مقولات دهگانه ارسطویی را مورد

نقد قرار می‌دهد و خود تقسیم بندی تازه‌ای ارائه می‌کند اما آن را نیز رضایت بخش نمی‌داند. ابن سینا اما در کتاب‌های دیگر خود به این نکته اشاره می‌کند که بحث مقولات اصولاً بخشی از فلسفه است و نه منطق. تام با گزارش دیدگاه‌های ابن سینا در این بحث و نوآوری‌های او نشان می‌دهد که چرا ابن سینا توانسته است منطق دانان و فیلسوفان مسلمان را از شرح و بسط کتاب‌های ارسطو بازداشته، آنها را به شرح و بسط کتاب‌های خویش وادارد. تام این تغییر جهت تاریخی در فلسفه را که برای غربی‌ها ناشناخته است مورد بحث قرار می‌دهد و دلیل آن را در بحث مقولات ابن سینا به عنوان یک نمونه در میان نمونه‌های بسیار نشان می‌دهد.

منابع:

Thom, Paul, (2008), "Logic and Metaphysics in Avicenna's Modal Syllogistic", *The Unity of Science in the Arabic Tradition: Science, Logic, Epistemology and their Interactions (Logic, Epistemology, and the Unity of Science)*, Edited by Shahid Rahman, Tony

Street and Hassan Tahiri, Springer, pp. 361-376. Available in :

<http://www.paulthom.net/Papers%20on%20Arabic%20Logic.html#B>

Thom, Paul, (2010), "Abhari on the Logic of Conjunctive Terms", *Arabic Sciences and Philosophy*, 20 , pp 105-117.

Thom , Paul, (Forthoming), "Al-Farabi on the number of categories". Available in <http://www.paulthom.net/Papers%20on%20Arabic%20logic.html#A>

Thom , Paul, (Forthoming), "The division of the categories according to Avicenna", in Ahmed Alwishah (ed.), *Aristotle and the Arabic tradition* (Cambridge University Press). Available in <http://www.paulthom.net/Papers%20on%20Arabic%20logic.html#C>

Thom , Paul, (not published), "Khunaji on Conversion", 2014 may.

فلاحی، اسداله، (۱۳۸۶)، «صورت‌بندی جدیدی از قضایای حقیقیه و خارجیّه»، *آینه معرفت* ۱۱، دانشکده الهیات دانشگاه شهید بهشتی، صص ۳۰-۶۱.

فلاحی، اسداله، (۱۳۸۸)، «استنتاج از دو ممکن نزد ابن‌سینا»، *کتاب ماه فلسفه* ۳۵، تابستان، صص ۱۸-۲۵.

فلاحی، اسداله، (۱۳۹۲)، «استنتاج از دو ممکن نزد ابن‌سینا و رابطه آن با دو تعریف از قضایای حقیقیه و خارجیّه»، *آینه معرفت* ۳۵، دانشکده الهیات دانشگاه شهید بهشتی، تابستان، صص ۷۴-۵۵.

فلاحی، اسداله، (۱۳۹۲ب)، *منطق خونجی*، تهران، انتشارات مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران
موحد، ضیاء، (۱۳۷۲)، «نظریه قیاسهای

شرطی ابن‌سینا»، *معارف* ۱۰ - ۱، صص ۳ - ۲۰ (چاپ مجدد در موحد ۱۳۸۲ صص ۱۶۹ - ۱۹۲).

موحد، ضیاء، (۱۳۸۲)، *از ارسطو تا گودل*، تهران، هرمس.

Some other articles

Forthcoming "Avicenna and the Arabic tradition on necessity", in Max Cresswell et al. (eds.), *The Story of Necessity* (Cambridge University Press)

Forthcoming "The syllogism and its transformations", in Stephen Read and Catarina Dutilh Novaes (eds.), *The Cambridge Companion to Medieval Logic*

2012b "Syllogisms about possibility and necessity in Avicenna and Tusi" in Catarina Dutilh Novaes and Ole Hjortland (eds.), *Insolubles and Consequences* (London: College Publications), 239-248

2008a "Alfarabi on indefinite and privative names" *Arabic Sciences and Philosophy* 18 193-209

رساله‌های دکتری منطق

منطق 1- اثبات‌پذیری حساب شهودی

سید مجتبی مجتهدی

استاد راهنما: محمد اردشیر

دانشگاه صنعتی شریف، ۱۳۹۲

چکیده: منطق اثبات‌پذیری به قلمروی از منطق موجهات اطلاق می‌شود که در آن $\Box A$ به «اثبات‌پذیری A در یک دستگاه صوری» تعبیر می‌شود. بر خلاف دیگر قلمروهای منطق موجهات، در منطق اثبات‌پذیری '□' تعبیر دقیق و بدون ابهام دارد. منطق اثبات‌پذیری برای نخستین بار توسط کورت گودل مورد توجه قرار گرفت. انگیزه او از این کار اثبات سازگاری تعبیر BHK برای صدق گزاره‌ها بود. فرض کنید PA نظریه‌ای در منطق مرتبه اول باشد که در آن اصل استقراء روی اعداد طبیعی به همراه خواص مقدماتی جمع و ضرب اعداد طبیعی وجود دارد (حساب پنانو). نتیجه مهم گودل، یعنی قضیه ناتمامیت اول گودل، را می‌توان اینگونه نوشت: $PA \not\vdash \Box(\Box \perp) \rightarrow \Box \perp$ که در آن $\Box(\Box \perp) \rightarrow \Box \perp$ به صورت « $\perp = 1$ »

در PA اثبات‌پذیر است» تعریف می‌شود. بعد از قضایای ناتمامیت گودل این سوال مطرح شد که دقیقاً چه گزاره‌هایی مثل A در زبان منطق موجهات هستند که $PA \vdash A^*$ (در A^* به جای متغیرهای اتمی A جملاتی دلخواه در زبان حساب قرار می‌گیرد). به مجموعه چنین گزاره‌هایی منطق اثبات‌پذیری PA می‌گویند. (اگر این جانشینی‌ها را محدود به جملات Σ_1 در نظر بگیریم به Σ_1 -منطق اثبات‌پذیری می‌رسیم.) سال‌ها بعد سولووی در ۱۹۷۶ نشان داد که منطق اثبات‌پذیری PA دقیقاً $\Box A \rightarrow \Box(\Box A \rightarrow A)$ است.

مساله منطق اثبات‌پذیری برای حساب ساختنی HA از جمله مهم‌ترین مسایل چالش‌برانگیز در مکتب هلندی در حوزه‌ی منطق است. نخستین نتایج در این زمینه به کارهای هاروی فریدمن و دانیل لیوانت برمی‌گردد. فریدمن نشان داد $\Box(A \vee B) \rightarrow (\Box A \vee \Box B)$ در منطق اثبات‌پذیری HA نیست و لیوانت نشان داد اثبات‌پذیری HA هست.

در این رساله اصل‌بندی Σ_1 -منطق اثبات‌پذیری HA (و یکی دیگر از حساب‌های مرتبط) به‌دست آمده و قضایای تمامیت حسابی برای آن‌ها اثبات شده است. هم‌چنین

نشان دادیم که این منطق‌ها تصمیم‌پذیرند. نیز خاصیت دویانگ را برای حساب پایه BA و \perp + HA اثبات کرده‌ایم.

عوامل و مولفه‌های تعیین‌کننده معنا در چارچوب نظریه کاربردی

هومن محمدقربانیان

استاد راهنما: سیدمحمدعلی حجتی
دانشگاه تربیت مدرس، ۱۳۹۲

چکیده: تئوری‌های معناداری را می‌توان به دو دسته اصلی تقسیم کرد: نخست تئوری‌های سمانتیکی معناداری که در صدد روشن کردن ماهیت معنا هستند و دوم، تئوری‌های زیربنایی معناداری که مسئله اصلی آنها این است که «چرا عبارات زبانی دارای معنایی هستند که اکنون دارند». تئوری ارائه شده در این رساله، تئوری است که در زمره تئوری‌های زیربنایی قرار می‌گیرد و در این تحقیق، به دنبال آراء پل هورویچ، برای پاسخگویی به مسئله چرایی معناداری کلمات پیشنهاد می‌شود. این تئوری فرایندی را پیشنهاد می‌کند که بر اساس آن، کلمات در مواجهه عامل

انسانی با حقایق عینی واجد معنا می‌شوند. گرایش عامل انسانی به استفاده از یک واژه به طریقی خاص، مانند تابع (یا نظم و قاعده‌ای) می‌باشد که ورودی آن عوامل تاثیرگذار ذهنی و عینی در معنایابی عبارات زبانی و خروجی آن قاعده‌ای است که بر کاربردهای صحیح یک کلمه حاکم است. این تمایل و گرایش بستر تبدیل جملات تعیین‌کننده معنی، به معیاری برای سنجش کاربردهای صحیح است.

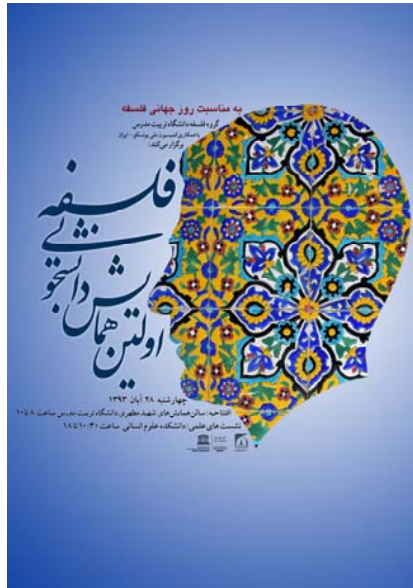
جملات تعیین کننده معنی که معنای یک کلمه از آنها تولید می‌شود دارای ویژگی خاصی به نام مقبولیت هستند. این جملات سبب تولید ویژگی‌ها و خصوصیات بنیادی معناداری کلمه شده و باعث می‌شوند آن کلمه معنای خاصی را داشته باشد که اکنون دارد. به تعبیر دیگر، الگوی کلی حاکم بر کاربرد یک کلمه، با چند واسطه، از ویژگی مقبولیت آن ناشی می‌شود. ویژگی مقبولیت سبب می‌شود برخی جملات حاوی کلمه نقشی برجسته پیدا کرده و تعیین می‌کند چه شرایطی باید مهیا باشد تا به عنوان مثال بتوان به شکلی قابل قبول یک کلمه را به برخی از اشیا نسبت داد. همچنین با کمک نظریه‌های زبانشناسی شناختی که توسط لیکاف و لانگاکر توسعه یافته است و مدل شعاعی و نظریه سرنمون،

می‌تواند چنین توضیح داد که سرنمونها، کاربردهای برجسته شده یک کلمه بوده و هر چه کاربردی از جمله تعیین کننده معنی دورتر و متفاوت‌تر باشد، معنی کلمه نیز از معنای اصلی آن دورتر خواهد بود.

گزارشی از همایشی متفاوت: اولین همایش سالانه دانشجویی فلسفه – دانشگاه تربیت مدرس تهران

علی‌رضا دارابی
دانشگاه تربیت مدرس

چهارشنبه، بیست و هشتم آبان امسال، دانشگاه تربیت مدرس میزبان همایشی فلسفی، متفاوت، اما مهم بود. سخنرانان این همایش همگی دانشجویان فلسفه بودند و شرط ارائه مقاله در این همایش تدوین و ارائه مستقل مقاله توسط دانشجویان بود، امری که این همایش را از همه جمع‌های مشابه متمایز می‌نمود.

افتتاحیه همایش شامل سخنرانی سرپرست دانشگاه تربیت مدرس، دبیرکل کمیسیون ملی یونسکو در ایران، رئیس دفتر منطقه‌ای یونسکو در تهران و دبیر همایش می‌شد. دکتر محمد تقی احمدی، سرپرست دانشگاه تربیت مدرس، پس از تشکر از گروه فلسفه دانشگاه تربیت مدرس و کمیسیون یونسکو، به اختصار درباره جایگاه عظیم فلسفه در سنت اسلامی و ایرانی اشاراتی داشت و آرزو نمود که این مسیر در دوران حاضر نیز ادامه یابد. سپس، دکتر محمدرضا سعیدآبادی، دبیرکل کمیسیون ملی یونسکو در ایران که همکار گروه فلسفه در برگزاری همایش بود،

اشاراتی به جایگاه فلسفه و علل توجه یونسکو به آن داشتند. سعیدآبادی شکل‌گیری یونسکو را مبتنی بر یک سؤال فلسفی، درباره چگونگی شکل‌گیری جهان صلح‌آمیز دانست و بر این اساس توجه یونسکو به فلسفه را توجیه نمود. سخنران بعدی افتتاحیه، خانم استرکیش لاروش، رئیس دفتر منطقه‌ای یونسکو در تهران، پس از تشکر از برگزارکنندگان همایش، پیام مدیر کل یونسکو (ایرینا بوکووا) برای روز جهانی فلسفه را قرائت کرد. سخنران بعدی، دکتر محمد سعیدی‌مهر، دبیر علمی همایش و مدیر گروه فلسفه دانشگاه تربیت مدرس، موضوع سخن خود را به اهمیت همایش و نحوه برگزاری آن اختصاص دادند. وی هدف از شکل‌دهی همایش را ایجاد مجالی برای عرضه و ظهور دانشجویان فلسفه معرفی نمود. تلاش این بوده است که فرصتی اختصاصی در اختیار دانشجویان این رشته قرار گیرد و زمینه برای مشارکت‌گرایش‌های مختلف این رشته فراهم گردد. او با اشاره به این موضوع که همایش حاضر، اولین گام است و قطعاً معایبی دارد، اظهار امیدواری کرد که در سال‌های آینده دانشگاه‌ها و گروه‌های دیگر این رشته تعامل بیشتری با این همایش داشته باشند. همچنین سعیدی‌مهر به نحوه داوری مقالات اشاره نمود که داوری‌ها با سخت‌گیری بسیار زیاد انجام

گرفته و دقت بیشتری از شیوه‌های معمول در همایش‌های فلسفی اعمال شده است. سپس برنامه اصلی همایش و سخنرانی‌ها آغاز گردید. در سه سالن به صورت موازی، بیش از چهار سخنران در موضوعاتی متنوع و مختلف محتوای اصلی همایش را تشکیل می‌دادند. شاید بتوان مدعی شد که این همایش چکیده‌ای از سیر فعالیت فلسفی آینده ایران را بازتاب می‌داد. بخش اعظم سخنرانی‌ها در حوزه متافیزیک، فلسفه ذهن، زبان و منطق بود که حوزه‌هایی نزدیک به هم هستند. برنامه صبح یک سالن به صورت کامل به سخنرانی‌هایی به زبان انگلیسی اختصاص داشت که می‌تواند زمینه‌ای برای بین‌المللی شدن این همایش باشد. همچنین اختصاص سخنرانی‌های بعدازظهر یک سالن به آراء شهید مطهری نشان‌دهنده جایگاه این متفکر در میان دانشجویان است. بیش از نیمی از سخنرانی‌ها به گستره فلسفه در جهان اسلام تعلق داشت و بخش‌های مختلف این شاخه از فلسفه را پوشش می‌داد. با این همه تعداد کم سخنرانی‌ها در حوزه فلسفه‌های قاره‌ای قابل تأمل بود. همچنین عدم حضور سخنرانی از دانشگاه تهران که به هر ترتیب از مراکز مهم تربیت متخصصین رشته فلسفه است، مسئله‌ای قابل اشاره بود. گرچه با نگاهی

منصفانه، تنوع دانشگاه‌های حاضر در همایش قابل توجه بود و تقریباً اکثر دانشگاه‌های مرتبط را پوشش می‌داد.

نشست اختصاصی منطق در نوبت بعدازظهر بود. از آنجا که همایش در ذیل عنوان فلسفه برگزار می‌شد، انتظار می‌رفت که موضوعات مقاله‌های نشست منطق در حوزه منطق فلسفی و فلسفه منطق باشد؛ که این‌گونه نیز بود. عناوین سخنرانی‌های منطق و ایده‌ی اصلی آن‌ها، با اندکی ساده‌سازی، از این قرار بود (سلبی بودن عمده ایده‌ها شاید نشان از سختی کار ایجابی در این حوزه دارد):

کواچین، موجهات و نظریه غیرتوصیفی
ارجاع: پاسخ فولسدال به نقد اصلی کواچین به منطق موجهات با تز کواچین - تقدم صدق بر مرجع - هم‌خوان نیست. (عطا هاشمی، دانشگاه علامه طباطبائی)

مساله tonk برای نظریه مدل: مساله tonk اگر برای سمنتیک بر پایه نظریه برهان

مشکل‌زا باشد، برای سمنتیک بر پایه نظریه مدل نیز مشکل‌زاست. (مرتضی مزگی‌نژاد، دانشگاه تربیت مدرس)

اینهمانی، آیا نقد فرگه بر خود وارد است؟؛ برای حل معمای فرگه نیازی به تغییر نظریه فرازبانی همانی نیست. (محسن کاشی، دانشگاه تربیت مدرس)

نقد برهان خلاقیت زبانی بر ترکیب: برهان خلاقیت زبانی لزوماً به نفع نظریه‌های ترکیبی معنا نیست. (بهاء‌الدین موجد ابطحی، دانشگاه تربیت مدرس)

ماهیت شرطی لزومی جزئی در منطق سینوی: تفسیر سازگاری از شرطی لزومی جزئی در منطق سینوی وجود ندارد. (علی‌رضا دارابی، دانشگاه تربیت مدرس)

منطق؛ شاخه‌ای از زیست‌شناسی: علم منطق را می‌توان به علم زیست‌شناسی فروکاست. (حامد باستین، دانشگاه تربیت مدرس)

استقبال از سمینارها نسبتاً مناسب بود. نشانی از اساتید دانشگاه‌های دیگر در این همایش دیده نمی‌شد که البته عجیب نیست، اما جای تأسف دارد. سطح سخنرانی‌ها متفاوت بود. از سخنرانی‌هایی درخشان، نمونه‌هایی

متوسط و معدودی سخنرانی ضعیف، در کنار هم دیده می‌شدند. گاهی گستردگی مباحث امکان تمرکز ذهنی و دقت در تک تک سخنرانی‌هایی با موضوعات متفاوت را نمی‌داد. با این همه فاصله میان نشست‌ها و پذیرایی مناسب در حیاط زیبای دانشکده علوم انسانی، فرصت آشنایی و بحث بیشتر را در مورد مباحث مطرح شده فراهم می‌کرد. فضای علمی و در عین حال، دوستانه همایش، امکان ارتباط و گفتگو میان دانشجویانی با علایق یکسان را فراهم آورد. به نظر می‌آید وجود فضایی که در آن دانشجویان فلسفه دانشگاه‌های مختلف در باب مباحث مورد علاقه خود تبادل نظر کنند مفید و بالاتر از آن ضروری است.

در پایان روز، جلسه اختتامیه برگزار گردید، جلسه‌ای صمیمی و مختصر. در این جلسه برگزارکنندگان همایش در گفتگویی دوستانه، اشاره‌ای به مشکلات برگزاری همایش

داشتند. عدم حمایت مالی دانشگاه و حتی یونسکو، مشکل مهمی در مسیر برگزاری همایش بوده است. اظهارنظرهای برخی دانشجویان حاکی از رضایت اغلب شرکت‌کنندگان بود. در پایان نیز دو گواهی ارائه سخنرانی از دانشگاه تربیت مدرس و یونسکو به سخنرانان داده شد.

گروه فلسفه دانشگاه تربیت مدرس قصد دارد همایش سالانه دانشجویی را هر سال در حوالی روز جهانی فلسفه برگزار کند.

معرفی چند صفحه اینترنتی

بهنام ذوالقدر
دانشگاه تربیت مدرس

- AAP: <http://aap.org.au/>

AAP یا Australasian Association of Philosophy انجمنی است متعلق به استرالیا و نیوزیلند. هر سال کنفرانسی مختص دانشجویان و استادان فلسفه در همه زمینه-

های فلسفی در آن برگزار می‌شود. این کنفرانس شش روزه از اولین یکشنبه‌ی جولای هر سال برگزار می‌شود و هر ساله حدود ۳۰۰ فیلسوف از دانشگاه‌های مختلف دنیا در آن شرکت می‌کنند. علاوه بر این کنفرانس اصلی هر سال کنفرانسهای مختلف دیگری نیز توسط این انجمن یا انجمنهای تحت نظر این انجمن برگزار می‌شود. مهمترینشان کنفرانس Australasian Association for Logic (AAL) است. آخرین کنفرانس آن در ۲۹ و ۳۰ نوامبر ۲۰۱۴ برگزار شد و اد مرز، کرسول و بریدی از سخنرانان آن بودند. نشریه این انجمن Australasian Journal of Philosophy است که اعضای می‌توانند به آن دسترسی داشته باشند. این نشریه چهار شماره در سال زیر نظر انتشارات راتلج منتشر می‌کند. منطق همیشه در کنفرانسهای این انجمن حوزه‌ی مهم و مورد توجه بوده است. نشریه Australasian journal of logic که به صورت رایگان در دسترس است، متعلق به همین انجمن است. در دوره-های گذشته منطق‌دانانی نظیر Ed Mares, Greg JC Beall, Graham Priest Restall در آن شرکت کرده‌اند.

- APA: <http://www.apaonline.org/>

APA یا American Philosophical Association انجمنی با سابقه است که در سال ۱۹۰۰ تأسیس شد. می‌توانید با پرداخت هزینه‌ای اندک عضو سالانه این انجمن شوید و برای دسترسی به پایگاه اطلاعات JStore و مجلات و ژورنالهای مختلف فلسفی تخفیف دریافت کنید. این انجمن سالانه سمینارها و کنفرانسهای مختلفی برگزار می‌کند که تنها اعضا می‌توانند در آن شرکت کنند. این کنفرانسها در سه شاخه شرقی، غربی و مرکزی برگزار می‌شود. علاوه بر این به گفته سایت انجمن، امتیازها و بورسیه‌های ویژه‌ای به برخی از اعضا تعلق می‌گیرد. اطلاع از رویدادهای بروز فلسفی و منطق و آگاهی از شغل‌های موجود در این حوزه‌ها مزیتی است که شامل اعضا این انجمن می‌شود.

- <http://www.logicmatters.net/>

در این سایت هر آنچه مرتبط با منطق است پیدا می‌شود. بخش مستقلی برای مطالب آموزشی در این سایت هست که بسیار به کار دانشجویان منطق می‌آید. منابع اولیه برای

ریاضیات و علوم اجتماعی است. با مراجعه به سایت می‌توانید از کارگاههای آموزشی و کنفرانسهای آن مطلع شوید. فایل ویدئوهای برخی از سخنرانیهای آن را نیز می‌توانید در سایت بیابید. Paul McNamara و Brian Skyrms از سخنرانان کنفرانس ۲۰۱۴ بوده‌اند. تمامی مقالات ارائه شده در سمینارهای مذکور از سال ۱۹۹۱ تا ۲۰۱۲ در سایت موجود است.

هیئت مدیره‌ی انجمن منطق ایران

خبرنامه‌ی انجمن منطق ایران

صاحب امتیاز: انجمن منطق ایران

سردبیر این شماره: داود حسینی*

* با سپاس فراوان از محمد صالح زارع‌پور به سبب هم‌کاری ارزشمندش.

مطالعه در حوزه‌های مختلف منطق برای تازه‌کاران معرفی شده است. برخی از آثار منتشر نشده و پاسخ به تمرینهای منابعی که معرفی شده نیز در آن هست. بخشی در این سایت مقالات و پیش نویسها و مرور کتابهای منطقی مختلف در سطوح گوناگون را به شما ارائه می‌دهد. بخش مجزایی در سایت در ارتباط با LATEX هست که برای انواع نمادگذاریهای منطقی توضیحات و راهنماییهای لازم را دارد. در این بخش می‌توان اطلاعات کاملی برای نمایش انواع برهان و نمودارها و نمادهای مختلف منطقی، و نیز راهنمایی برای رفع برخی ایرادات LATEX را پیدا کرد. هر آنچه درباره LATEX احتیاج داشته باشید در این سایت و یا در لینکهای موجود در آن خواهید یافت.

- <http://deonticlogic.org/>

سایتی درباره منطق تکلیف و کنفرانسهای دوسالانه آن. این سایت متعلق به Society of Deontic Logic and Normative Systems است. و هدف آن مرتبط ساختن زمینه‌های مختلفی چون فلسفه اخلاق، زبان شناسی، هوش مصنوعی، نظریه بازیها،